HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

אלא מאי מתי לך למימר [ו]עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק הכא נמי עשירי ודאי אמר רחמנא ולא עשירי ספק א"ל רב אחא מדפתי לרבינא מאי ספיקות אילימא ספק בכורות [ז]יהיה קדש אמר רחמנא ולא שכבר קדוש אלא ספק פדיון פטר חמור וכדרב נחמן [ח]דאמר רב נחמן אמר רבה בר אבוה [ט]ישראל שיש לו עשרה ספק פטרי חמור בתוך ביתו מפריש עליהן עשרה שיין ומעשרן והן שלו מאי הוי עלה דמסותא ת"ש דא"ר חייא בר אבין הוה עובדא בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא ופשטה מהא דאמר רב נחמן כל ממון שאין יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש הא יכול להוציאו בדיינין הקדישו קדוש אע"ג דלא אפקיה [י]והאמר ר' יוחנן [כ]גזל ולא נתייאשו הבעלים שניהם אינם יכולין להקדישו זה לפי שאינה שלו וזה לפי שאינה ברשותו מי סברת במסותא מטלטלין עסקינן [כא]במסותא מקרקעי עסקינן דכי יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא תני רב תחליפא בר מערבא קמיה דר' אבהו [יא]ישנים אדוקים בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום מגעת והשאר חולקין בשוה רבי אבהו [יב]ובשבועה אלא מתניתין דקתני דפלגי בהדדי ולא קתני זה נוטל עד מקום שידו מגעת היכי משכחת לה אמר רב פפא [יג]דתפיסי בכרכשתא אמר רב משרשיא ש"מ [יד]האי סודרא כיון דתפיס ביה שלש על שלש קרינן ביה [כב]ונתן לרעהו דכמאן דפסיק דמי וקני ומאי שנא מדרב חסדא [טו]דאמר רב חסדא [טז]גט בידה ומשיחה בידו אם יכול לנתקו ולהביאו אצלו אינה מגורשת ואם לאו מגורשת [יז]התם כריתות בעינן וליכא הכא נתינה בעינן והא איכא אמר רבא [יח]אם היתה טלית מוזהבת חולקין פשיטא לא צריכא דקאי דהבא בי מצעי הא נמי פשיטא לא צריכא דמיקרב לגבי דחד מהו דתימא [יט]א"ל פלוג הכי קמ"ל דא"ל מאי חזית דפלגת הכי פלוג הכי: ת"ר [כ]שנים אדוקין בשטר מלוה אומר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו ולוה אמר [כא]שלך הוא ופרעתיו לך יתקיים השטר בחותמיו דברי רבי רשב"ג אומר יחלוקו נפל ליד דיין לא יוציאו עולמית ר' יוסי אומר הרי הוא בחזקתו אמר מר יתקיים השטר בחותמיו וגבי ליה מלוה כוליה ולית ליה מתני' שנים אוחזין כו' אמר רבא אמר רב נחמן [כב]במקומות דברי הכל יחלוקו כי פליגי בשאינו מקוים רבי סבר [כג]מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו ואי מקיים ליה פליג ואי לא מקיים ליה לא פליג מאי טעמא חספא בעלמא הוא מאן קא משוי ליה להאי שטרא לוה הא קאמר דפריע ורבי שמעון בן גמליאל סבר מודה בשטר שכתבו אין צריך לקיימו ואע"ג דלא מקיים ליה יחלוקו נפל ליד דיין לא יוציאו עולמית מאי

ולא עשירי ספק. מין להקשות מיעטיך קרא למעוטי ספיקא [מ]כדפריך במסכת חולין (דף כב: ד"ה מיעטיך):

מפריש עליהן עשרה שיין. מיומה דפסי"ק דבכורות (דף יא.) ומסמי דמה מחד פוטר כמה פטרי חמורים ומה לריך לעשרה שיים ותו מאי קא משמע לן מתני' היא הספיקות נכנסים לדיר להמעשר ותו כיון דממר מעשרן מה לריך להמעשר דהן שלו פשיטא כיון דמעשרן דהן שלו דמילו היו של כהן לא היה מעשרן דהוו להו כלקוח לתנן (שם דף נה:) הלקוח והמיתן לו בממונה פטור ומי קמ"ל דמע"ג דמעשרן עדיין הם שלו פשיטא דמעשר בהמה של בעלים הוא:

מחוי ר' אבהו והשאר בשבועה. [א] נרחה ללא נרסי' והשאר דלמא מגעת שידו יפבע כיון דנתקנה השבועה שלא יהא מלא הולך ותוקף מטעם זה יפבע אף במה שהוא תופס ומכל מקום שפיר מוכח בגמ' דבעי דמי כיון דלא מלא מופס אלא מפני שהוא יותר ממחלה והשבועה היא בשביל הטענה ומפני התקנה: **אם** יכול לנתקו. נרחה דלא היתה ילה פחותה בשעת שנתן גט לילה ונשתרה המשיחה בידו וקפלה ילה בחוק שלא מוכך המשיחה לא יוכל להביאו אלו שהיה מגורשת כגון שהיתה ילה קופלה והוא תחב בילה כל כך בחוק שלא המשיחה לא היה יכול להביאו אלו והקפילה לא עשה הוא אלא היא והוא כטלי גיטך מעל גבי קרקע להיכ מגורשת דלא קרינן ביה ונתן בילה והכא דקאמר אם אינו יכול להביאו אלו דמגורשת כגון שהיתה ילה קופלה והוא תחב בילה כל כך בחוק שלא המשיחה לא יוכל להביאו אלו שהיה מגורשת (ג) [ו]נמי (ד) [ו]אי אמרת בשלמא ר' יוחנן גזל ולא נתייאשו הבעלי שניהן אינן יכולין להקדישו זה לפי שאינו שלו וזה לפי שאינו ברשותו. וקי"ל דלא מקשינן לא ממשנה ולא מברייתא ולא ממימרא אלא אם היא הלכה. ועוד לא דחאוה להא דר' יוחנן אלא פירקו על דבריו ואמר מי סברת מסותא מטלטלא היא וקשיא עליה הא דר' יוחנן לא כי קאמר רב [נחמן] כל ממון שאינו יכול להוציאו בדיינין וכו' האי ממון מקרקע הוא וכיוצא בו האי מסותא מקרקעא הוא דקי"ל קרקע אינה נגזלת ולעולם ברשותיה דמרא קיימא הלכך אם יכול להוציאה בדיינין ברשותיה קיימא ושפיר קא מקדיש. האי דקתני שנים אדוקין בטלית זה נוטל עד מקום שידו מגעת וזה נוטל עד מקום שידו מגעת והשאר חולקין בשוה ובשבועה אוקימנא בשאדוקין בטלית עצמו ומתני' דקתני חולקין הטלית שני חצאין ונוטל כל אחד חציה בשאדוקין

אלא מאי מתי לך למימר. טלה לא חייבוהו לעשר ממה נפשך: **עשירי ודאי.** להריך הכתוב לעשר ולא להריך לעשר את הספק וכל עשירי שבהמן ספק הן שמפי' יצא הפטור בממעי אוב אין העשירי קרוי עשירי אלא שיעור שהפטור מינו מן המנין: **מאי ספיקות.** למהרן לעיל [ו] הספיקות נכנסין לדיר להמעשר: **ספק פדיון פטר חמור.** טלה שהופרש על ספק פטר חמור שנפילו הוא פטר חמור ולמי אין בטלה זה של פדיון משום קדושה: **עשרה שיין.** להפקועי לימקורייהו למשרי להו בעבודה: **עובדא הוה בי רב חסדא ורב חסדא בי רב הונא.** מעשה היה ובא לפני רב חסדא ורב חסדא הניחו לפני רב הונא: **שאינו יכול להוציאו כו'.** והלי נמי למזיק ליה לתין יכול להוציאו בדיינין שאין לו ראיה בדבר אין לו ראיה בדבר אין מקדישו קדוש: **הא יכול להוציאו כו'.** בתמיה: **שאינה ברשותו.** גזילה יכולין להוציאו בדיינין הוא: **ממסותא מטלטלין.** כגון גיגית: **מקרקעי.** לכל היכא דאיתיה ברשות מריה קיימא דקרקע אינה נגזלת ופשיט פשיטא מהא דלי הוה ליה למיה עלה הקדישו הקדש: **בי מערבא.** מארץ ישראל: **מחוי ליה.** מרחה בשמנעותיו כלפי מעלה: **בכרכשתא.** בגרדין שבשני לשתין שקורין ברגיי"ס: **ש"מ.** מדקתני עד מקום שידו מגעת קנו לו: **האי סודרא.** של קונה שקורין בו קנין: **כיון דפפיס ביה.** מקנה שלש על שלש קרינן ביה ושלף מיס נעלו ונתן לרעהו: **דכמאן דפסיק דמי.** וקנייה מקנה והמכר נקנה בו לגמרי. ודוקא נקט שלש על שלש כלכלי בעינן דכתיב (רות ד) נעלו ובליר משלש אצבעות לאו בגד הוא דלאמכמן גבי טומאה [יב]: **גט בידה.** שנתנו לה: **ומשיחה.** שקשור בה בידו אם יש בה כח בחומו חוט שיכול לנתקו לגט מידה ולהביאו אצלו: **אינה מגורשת.** שלמת לאו גמינה היא: **לריכות.** הבלה שיהיו מוכלים זה מזה והכי לגורסים הם בחומו זה: **אם היתה טלית מוזהבת.** כלומר אפילו היא מוחבת חולקין: **פלוג הכי.** לרוחבה ויהא הזהב לחלק מהם: **קמ"ל דא"ל פלוג.** לגורכה: **שנים אדוקין בשטר.** המלוה והלוה: **שלך הוא ופרעתיו לך.** והחזרת לי וממני נפל: **יתקיים השטר בחומתיו.** קס"ד דהכי קאמר אם השטר בכר שיקיימוהו חומתיו לומר בתב ידינו הוא הרי הוא בחזקתו: **נפל השטר ליד הדיין.** ממע דהכי קאמר אם מצאו דיין לא יוציאו חומו עולמית מיד דיין ולקמן [ו] פריך מאי שנא דיין מאיניש דעלמא: **וגבי ליה מלוה כוליה.** בתמיה: **במקומות.** שבחוב בו הנפק שיצא בכר בג"ד והעידו עדיס על חתימת ידיהו ומסרוהו ולקיימוהו כדאמי: **חולין עלמא** ג"פ דיחלוקו. הכי אמרינן דיתקיים השטר בחומתיו לא למגבי מלוה כולו לאמר מלא למגבי פלגיה. ופלוגתייהו כשאינו מקוים רבי סבר אף על פי שהלוה מודה ליה שבתב שטר זה ולוה לו מעות צריך המלוה לקיימו בחומתיו ואפילו השטר בידו נאמן הלוה לומר פרעתיך בכל זמן שאינו מקוים מאן קאמר ליה שטרא לוה שמודה לו שבתבו הא אמר דפריע אבל משהשטר מוחזק על פי עדיו אין הלוה נאמן לומר פרעתי. הלכך זה שמיסיס מוחזקים לי מקיים ליה מלוה בעדות ומשו ליה שטר מעליא אין הלוה נאמן בחמירתו אלא על ידי חזקה זו והכי הוא כשאר מילתא ופליג: **ואי לא לא פליג.** שפילו לוה לומר פרעתי:

בנימין שבקצותיה והן הנקראים כרכשתא. ופשוטה היא. דייק רב (אשי) [משרשיא] מינה מדקתני דה נוטל עד מקום שידו מגעת ש"מ דהאי סודרא כיון דתפיס ביה ג' אצבעות על ג' אצבעות הרי הוא קנין לתופסן ואע"ג דלא פסיק כמאן דפסיק דמי ולא אמרי' עד דמשיך ליה כוליה לא קני ליה אלא אע"ג דלא משיך ליה לכוליה קני להחוא דתפס וכן הלכה. אמר רבא אם היתה טלית מוזהבת והזהב קרוב לגבי חד בהחבה של טלית ואם יחלוקה לרחבה לשני חצאין יבא הזהב בחלקו של אחד יכול האחד לומר זה שבינינו לאורכה נחלקה כדי שנחלק בטלית ובזהב והדין עמו: ת"ר שנים אדוקין בשטר כו' אסיק' בשטר מקוים דברי הכל יחלוקו. ושאינו מקוים ומלוה אמר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו ולוה אמר שלך היה ופרעתיך ונתתי לך [וממני נפל] אם נתקיים בחומתיו יחלוקו דברי ר' דרבי קסבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו וקי"ל כרבי. ושב"ג אומר אע"פ שאין יכול להוציאו בדיינין הקדישו אינו קדוש. אמר רבא אם היתה טלית מוזהבת והזהב קרוב לגבי חד בהחבה של טלית ואם יחלוקה לרחבה לשני חצאין יבא הזהב בחלקו של אחד יכול האחד לומר זה שבינינו לאורכה נחלקה כדי שנחלק בטלית ובזהב והדין עמו: ת"ר שנים אדוקין בשטר כו' אסיק' בשטר מקוים דברי הכל יחלוקו. ושאינו מקוים ומלוה אמר שלי הוא ונפל ממני ומצאתיו ולוה אמר שלך היה ופרעתיך ונתתי לך [וממני נפל] אם נתקיים בחומתיו יחלוקו דברי ר' דרבי קסבר מודה בשטר שכתבו צריך לקיימו וקי"ל כרבי. ושב"ג אומר אע"פ שאין יכול

מסורת הש"ס

א) [בכורות נח:], ב) סה יא, ג) ב"ק סח: סט. ע. קדושין נב, ד) ניטין עח:, ה) נקמן ח, ו) [נקמן קז:], ז) ב"ב קנ, ח) [נקמן עח:], ט) [ב"ק פב: ובכ"מ], י) [נקמן עב:], יא) [ב"ב קלב:], יב) [נקמן עב:], יג) [ב"ב פב"ז מ"ב], יד) [ע"ג], טו) [ע"ב], טז) כלפרשיים], יז) [ועי' בתוס' סה ד: ד"ה ופוסק ועי"ע היטב תוס' יט. ד"ה שהיו], יח) ר"ח מ"ז,

תורה אור השלם

1 וְכָל מַעֲשַׂר בָּקָר וְצֹאן כֹּל אֲשֶׁר יַעֲבֹר תַּחַת הַשָּׁבֶט הָעֲשִׂירִי יִהְיֶה קֹדֶשׁ לַיהוָה:
ויקרא כז לב

2 וְאֵת לְפָנִים בְּיִשְׂרָאֵל עַל הַגְּאוּלָּה וְעַל הַתְּמוּרָה לְקַיֵּם כָּל דָּבָר שָׁלַף אִישׁ נַעֲלוֹ וְנָתַן לְרֵעֵהוּ וְזֹאת הַתְּעוּדָה בְּיִשְׂרָאֵל:
רות ד ז

גליון הש"ס

גמ' במסותא מקרקעי. קשה לי הא עיקר החילוק בין מטלטלי למקרקעי דמטלטלין נגזלין ופה ליה ברשותיה דגזלן מקרי אינו ברשותו דהגוזל אבל קרקע אינה נגזלת ולא קם ברשותיה דגזלן. ג"כ במטלטלין וגזל בלא קנין לא קם ברשותיה להגזל ואינו מייב בתמריותו ולהתוספתא בב"ק עט ע"ג במתני' הוי בקרקע דמנחי ברשותיה להגזל. ול"ב הכא למסותא דהגזילה במה לתמר דילי הוא ולית קנין יכול להקדישו ול"ע: שם התם בריתות בעינן. עיין בתוספות ג ע"ב תוס' ד"ה ואי ופ' ע: רש"י ד"ה דבמאן וכו' דבלי בעינן. עיין לקמן מז ע"ג ובתוס' ד"ה לאפוקי:

הגהות הגר"א

[א] תוס' ד"ה מאי נרסה כו'. כ"כ והרמב"ם לא כתב כן אלא ע"י וגזגול אבל רמ"ס הוסיף כדברי תוס' ע"ש:

מוסף רש"י

עשרה ספק פטרי חמור. כגון שהיה לו עשר ממונות וילדו טלן זכר ונקבה. מפריש עליהן עשרה שיין. להפקועי לימקורייהו, ומעשרן. לעיין בשאר בהמות תולין, והן שלו. והמעשר קדש שנאמר והוא תולו דהן שאר מעשר בהמה (בכורות יא:). **גט בידה** ומשיחה בידו. שנתנו לה ורמס המשיחה עדיין בידו, תוס שהגט קשור בו, ליע"ל בלע"ז (גי"ט עח:). **יתקיים השטר בחותמיו.** וגובה ליה מלוה כוליה ולכמפרשינן טעמא לקמן (רשב"ם ב"ב קנ).